No. 977 Zaterdag 20 September 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD

PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 19 September.

KOLONIAAL VERSLAG van 1902.

Namens den HEG. heer Gouverneur werd ons dit verslag welwillend toegezonden. Volgaarne geven wij hieraan publiciteit, omdat wij overtuigd zijn, dat meerdere bekendheid met onze kolonie de belangstelling slechts kan verhoogen. En werkelijk hebben wij wel behoefte aan sympathie, omdat wij zonder *krachtige hulp en steun* onmogelijk iets kunnen uitrichten. Daarom meenden wij niet beter te kunnen handelen dan het woord te geven aan een belangstellenden vriend.

Dachten wij verleden week verplicht te wezen onze diepe teleurstelling uit te moeten drukken over het langdurig zwijgen van onzen geachten Collega, *Het Koloniaal Weekblad*, orgaan van „Oost en West," omtrent alles wat Curaçao betreft, thans kunnen wij met vreugde constateeren, dat het koloniaal verslag van Curaçao in de laatst aangekomen nummers besproken is, waarbij tevens blijk wordt gegeven, dat de redactie toch wel van tijd tot tijd aandachtig de *Amigoe di Curaçao* inziet. Wij hopen derhalve in *Het Koloniaal Weekblad* een krachtigen steun te vinden in den harden strijd om belangstelling te wekken voor onze kolonie, ook in het Moederland.

Volgt nu de bespreking van het koloniaal verslag van 1902 over Curaçao volgens genoemd blad, waaraan wij slechts weinig hebben toe te voegen.

„Door 't ontvangen van het Koloniaal Verslag III van Z. E. den Minister van Koloniën zijn wij in de gelegenheid om een en ander omtrent den toestand van Curaçao en de andere W. I. eilanden gedurende 1901 mede mede te deelen. Wij zullen bij die bespreking ook gebruik maken van een uitgebreid en belangrijk ingezonden stuk in eenige achtereenvolgende nummers van de *Amigoe di Curaçao*: *„Nieuwe vooruitzichten voor handel en landbouw in onze Kolonie."*

Wij vangen al dadelijk aan met het begin van 't Verslag: A: *De Bevolking*; om onze lezers te laten zien, wat ook aan deze kolonie, even als aan Suriname, ontbreekt n. l. *Een voldoende* bevolking.

Volgens 't verslag bestond de bevolking van de kolonie Curaçao op 1 Januari 1902 uit 52,977 zielen, als:

Curaçao	31,013
Bonaire	5,297
Aruba	9,860
St. Martin (Ned. Ged.)	3.216
St. Eustatius	1,379
Saba	2.212
	52,977

Waarlijk niet veel, voor zes eilanden.

De vermeerdering had in 1901 plaats met 676 zielen. De hoofdstad van Curaçao, Willemstad, bezat 14,456 inwoners. Dat 't eenmaal anders was in West-Indië. zien wij uit bovengenoemd stuk in de *A. d. C.* St. Eustatius alleen bezat in 't laatst van de 18de eeuw 30,000 inwoners. Dat eiland, toen de „Golden Rock" der Antillen genoemd, „waar niet zelden tot 200 koopvaardijschepen op de ree lagen, is nu vervallen tot een armoedig onaanzienlijk eiland, zonder eenige beteekenis, zonder handel of vertier, met ternauwernood 1300 bewoners."

Waar de bevolking, zoo noodig om een land tot welvaart en ontwikkeling te brengen, langzamerhand sterk achteruitging, is 't niet te verwonderen, dat scheepvaart, handel, landbouw, nijverheid mee zakten en dat er in een officieel verslag niet op veel lichtpunten kan gewezen worden; evenmin dat men, de lage getallen met betrekking tot die „bronnen van welvaart" nagaande, onwillekeurig zegt: „Wat een dooie boel is 't daar!"

Deze onvriendelijke uitdrukking is gelukkig geheel „onwillekeurig", en wordt later grootendeels terug genomen. Zij is ook onverdiend, want waar geen GELD is, verliest zelfs de koning zijn recht. 't Is echter zeer goed te begrijpen, dat onze collega zulk een onpleizierigen indruk ontvangen heeft, want ook dit jaar moest naar Holland worden geschreven: „Reeds in het vorige verslag werd medegedeeld, dat om financieele redenen de op Curaçao gevestigde afdeeling van de vereeniging „Oost en West" niet in staat was om maatregelen te nemen tot bevordering van de belangen van de nijverheid en kunstnijverheid der kolonie.

In dezen toestand kwam gedurende het jaar 1901 geene verandering en de werkzaamheid der afdeeling bepaalde zich, evenals te voren, tot het geven van inlichtingen in het belang der vereeniging."

Van harte hopen wij dit jaar gelukkiger te wezen, ofschoon wij reeds September schrijven, meenen wij toch, dat er nog veel kan gedaan worden. Zou het geen voordeel kunnen opleveren aan onze nieuwe „Curaçaosche Maatschappij", indien zij aansluiting zocht bij „Oost en West"? Doch wij komen later hier wel eens op terug. Vervolgen wij nu het relaas van het koloniaal verslag."

„Letten wij o. a. op 't geen onder 't hoofdstuk *Nijverheid* over *Scheepsbouw* wordt gemeld. Daar staat:

„In 1901 werden gebouwd:
op Curaçao:
drie schepen (een schoener, een kotter en een open boot);
op Bonaire, 1 schoener; voorts 12 booten voor rekening van verschillende personen in Venezuela;
Op St. Martin (Ned. ged.) werd de bouw van den in het vorige jaar op stapel gezetten schoener voortgezet;
op St. Eustatius werd een kotter gebouwd en in de vaart gebracht;
op Saba werden vier voor de visscherij bestemde booten gebouwd."

Geen opwekkenden indruk geven deze getallen, wanneer men er aan denkt, welk een belangrijk aandeel scheepsbouw in den bloei van eilanden, die grootendeels hun bestaan vinden in handel en scheepvaart, kan innemen, en vroeger o. m. in Curaçao, welks schoeners om den bouw beroemd waren, ook innam, al moest 't hout, daarvoor noodig, voor een groot deel worden aangevoerd.

Denzelfden indruk ontvangen wij, bij 't lezen van de paragraaf over het *Mijnwezen*.

In 1901 had geen uitvoer van phosphorzure kalk van de op Curaçao gelegen plantage „Santa Barbara" plaats.

De Aruba Island Gold Comp. Lim., verscheepte, ofschoon de vooruitzichten gunstig schijnen, in 1901 slechts 15,876 K. G., d. i. voor een waarde van f 25,550, terwijl een andere Maatschappij niet meer dan 0,717 K. G. uitvoerde.

De zwavelmijnen op Saba werden in dat jaar niet bewerkt. — Verschillende omstandigheden droegen daartoe bij.

Ofschoon de hoedanigheid van het product goed moet wezen, loopen de

Feuilleton.

EEN VAN DE DRIE.

Door MARK TWAIN.

Het was in den tijd van Cromwell. Kolonel Mayfair was de jongste officier van het leger van de republiek, want hij was 30 jaar. Maar al was hij jong, toch was hij een oud soldaat, gebruind door de zon en gehard in den krijg, want hij was soldaat geworden op zijn zeventiende jaar; hij had menig gevecht meegemaakt, en hij had zijn hoogen rang in den dienst, en de bewordering der menschen stap voor stap verworven door zijn dapperheid op het veld van eer. Maar nu had hij ernstige zorgen: een schaduw was op zijn geluk gevallen.

Het was een winteravond, en buiten was het stormachtig en donker; binnen heerschte een droefgeestig zwijgen; want de kolonel en zijn jonge vrouw hadden samen hun hart lucht gegeven over hun verdriet, hadden hun hoofdstuk uit den Bijbel gelezen en hun avondgebed gezegd; en nu was er niets meer te doen, dan hand in hand samen te zitten en in het vuur te staren om te denken — en te wachten. Zij zouden niet lang behoeven te wachten: dat wisten zij, en de vrouw sidderde bij de gedachte.

Zij hadden een kind, Abby, zeven jaar oud en hun afgod. Zij zou binnen komen om hun een nachtkus te geven, en de kolonel zei:

— Droog uw tranen af, en laten wij voor haar gelukkig schijnen. Wij moeten voor het oogenblik vergeten, wat er gaat gebeuren.

— Ik zal het doen; ik zal ze inhouden, hoewel mijn hart breekt.

— En wij zullen aannemen, wat over ons is beschikt, en het lijdzaam dragen, omdat wij weten, dat wat Hij doet, rechtvaardig is en goed bedoeld.

— En zeggen: Zijn wil geschiedde. Ja, ik kan dat zeggen met geheel mijn ziel en geheel mijn verstand.

— Ik wilde, dat ik het ook met mijn hart kon zeggen.

— Och, dat ik dat kon! Als deze lieve hand, die ik druk en kus voor den laatsten keer......

— St! liefste daar komt ze!

Een klein figuurtje met een krullebol gleed de deur binnen in haar nachtjaponnetje, en vloog naar haar vader, die haar aan zijn borst drukte en haar driemaal innig omhelsde.

— Och papa, zoo moet ge niet kussen; ge doet mijn heele haar in de war.

— Och wat spijt me dat; wilt ge 't mij vergeven?

— Natuurlijk, papa. Maar spijt 't u werkelijk? Niet maar voor een grapje, maar echt, werkelijk spijten?

— Nu, zie maar zelf, Abby, en hij bedekte zijn gezicht met zijn handen en deed, of hij snikte. Het kind had erg berouw, toen ze zag, wat voor vreeselijks ze gedaan had, en ze begon zelf te weenen en aan zijn handen te trekken, terwijl zij zei:

— Neen, papa, toe, ween niet; Abby meende het niet; Abby zal het nooit meer doen; toe papa! Terwijl ze zoo trok en haar best deed om de vingers weg te krijgen, zag ze even een oog, en riep uit: Hé, stoute papa, gij weent hoegenaamd niet! Gij maakt maar gekheid! Abby gaat naar mama, want gij zijt niet aardig voor Abby.

Ze wilde van zijn schoot afklimmen, maar haar vader sloeg zijn armen om haar heen en zei:

— Neen, blijf hier, lieveling; papa was stout, 't is waar, en hij heeft er spijt van, daar, laat ik uw traantjes wegkussen, en dan vraagt papa Abby om vergiffenis, en zal alles doen, wat Abby zegt, dat hij doen moet, als straf; daar, nu zijn ze allemaal weggekust, en geen krulletje is in de war — en al wat Abby vraagt......

Zoo was de vrede hersteld; en dadelijk brak de zon weer door en scheen stralend uit de kinderoogen; zij streelde haars vader wangen en sprak de straf uit:

— Vertellen, vertellen!

Wat is dat?

De ouders hielden hun adem in, en luisterden. Voetstappen, flauw opgevangen tusschen de windvlagen door. Ze kwamen al nader en nader — luider, luider — toen gingen ze voorbij en stierven weg. De ouders haalden verlicht diep adem, en de vader ging vertellen.

— Moet het vroolijk zijn?

— Neen, papa, een griezelig verhaal.

Papa wilde liever iets vroolijks, maar het kind stond op haar recht, daar er overeengekomen was, dat ze alles mocht verlangen, wat ze wilde. Hij was een goed Puriteinsch soldaat en had zijn woord gegeven — hij zag, dat hij het houden moest. Zij zei:

— Papa, we moeten niet altijd vroolijke verhaaltjes vertellen. De gouvernante zegt, dat de menschen niet altijd vroolijk zijn. Is dat waar, papa? Zij zegt het.

De moeder zuchtte, en haar gedachten keerden weer naar haar zorgen terug. De vader zei zacht:

— Het is waar, lieveling. Zorgen moeten er komen; het is jammer, maar het is waar.

— O, vertel daar dan een verhaaltje van, papa; een griezelig verhaal, zoodat we allemaal zitten te rillen en denken, dat wij het zijn. Mama,

meeningen omtrent den rijkdom der lagen uiteen en levert de ligging van de mijnen naar 't oordeel van den Gouverneur waarschijnlijk bezwaar voor een loonende exploitatie. Bovendien is gebrek aan...... kapitaal denkelijk het voornaamste.

De sigarettenfabrikage, die gedurende den Spaansch-Amerikaanschen oorlog tot grooten bloei geraakte, is na dien tijd sterk achteruit gegaan. Op Cuba is deze industrie, gesteund door groote kapitalen, weer hervat en daarenboven levert Curaçao niet de noodige grondstoffen.

Aan de Steenbakkerij op Bonaire werden de werkzaamheden niet hervat.

Een 700tal klinkers werden nog verkocht!!!

Hoewel door de flinke regens, die ten slotte in 't algemeen op de eilanden vielen, de treurige landbouwtoestanden wat verbeterden en de opbrengst van verschillende gewassen vrij goed was, blijft er in deze veel te wenschen over. Het landbouwbedrijf op zich zelf verkeert er in primitieven toestand en de meest elementaire beginselen op dit gebied worden ternauwernood in acht genomen. Dat er verandering in zicht is, weet men door 't geen wij omtrent 't rapport van den Hoogleeraar WENT mededeelden."

Wij hopen later dit rapport in zijn geheel mede te deelen om er de nuttige conclusies uit te trekken.

„Van veeteelt valt weinig bijzonders te zeggen, — op 't eene eiland is dit bedrijf wat minder gunstig, op 't andere wat gunstiger, — ook al in verband met de gevallen regens, — in zoover, — als in 't verslag wordt gezegd, — van eigenlijke veeteelt in de Kolonie sprake kan zijn.

Met de visscherij is 't wat beter gesteld, op verschillende eilanden wordt deze op winstgevende wijze gedreven en levert zij een niet onbelangrijk middel van bestaan op aan een werkzaam en ondernemend deel der bevolking. En daar de eilanden omringd zijn van een zeer vischrijk water zou bij een oordeelkundige exploitatie dit bedrijf een rijke bron van inkomst voor de bevolking kunnen worden.

Ook over de zoutwinning wordt hetzelfde oordeel uitgesproken. De zoutaanmaak, — uit de z. g. zoutpannen, — zou aan de ondernemers veel grootere voordeelen afwerpen, als daarbij met meer zaakkennis werd te werk gegaan en verbetering in de wijze van exploitatie werd aangebracht.

In de paraparaaf over *Handel en Scheepvaart* wordt in den aanhef van 't verslag gezegd: „van een gunstige wending in den handelstoestand van Curaçao, waarop in het voorgaand verslag werd gezinspeeld, was in het jaar 1901 voorzeker niets te bespeuren. Men is integendeel verplicht, wanneer men een blik werpt op den loop van zaken in dat jaar, slechts den achteruitgang van dien hoofdader van het Curaçaosche volksbestaan te konstateeren."

Dat men ook dit lezende aan een „dooie boel" denkt, is zeer natuurlijk.

En toch dit is in den laatsten tijd *niet* zoo. Allerwege begint 't leven voor den dag te komen en de energie zich te ontwikkelen.

Wij willen daarom thans op enkele lichtpunten wijzen. Vele zijn er niet, maar op één helder lichtpunt kunnen wij zeker de aandacht vestigen: op 't ontwaken van het bewustzijn, dat men op Curaçao zelf de handen flink in elkaar dient te slaan, dat men ter plaatse veel kan en moet doen, om bronnen van welvaart te openen en die, welke er reeds zijn, maar grootendeels verstopt raakten, nog even siepelden, of niet in goede bedding stroomden, weer te openen, ruimer te doen vloeien en in juiste richting te leiden.

"Het initiatief door particulieren genomen, van Gouvernements zijde gesteund," aldus wordt dan ook in 't door ons in 't vorig *Koloniaal Weekblad* genoemd ingezonden stuk uit de *Amigoe di Curaçao* gezegd, „toont," dat een nieuw leven in onze Kolonie in opkomst is, bewijst, dat de verlammende geest van pessimisme en moedeloosheid gaat plaats maken voor een opwekkende geest van energie en vertrouwen."

Een opmerking, die des te meer waarde heeft in een voor de kolonie zeer ongunstigen tijd, ten gevolge van de revolutie in Venezuela en Columbia, welke op handel en scheepvaart, zoo nauw met die op de „kust" verbonden, een nadeeligen invloed uitoefent.

De oprichting van de *Curaçaosche maatschappij tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning, en Visscherij*, eenvoudig de *Curaçaosche maatschappij* genoemd, en vroeger door ons besproken, is een stap van beteekenis in de richting van dat nieuwe leven.

En langzaam aan begint die Vereeniging te toonen, dat haar voornemen ernstig is en goeden wil haar bezielt.

Zoo lezen wij in de *A. d. C.*, dat de maatschappij begonnen is met een proef tot verzending van de mango (in Suriname manja en op Java manga) naar New-York.

Zij heeft daartoe de medewerking gevraagd van verschillende plantagehouders. Het feit, dat van uit Bombay mango's naar de Londensche markt waren verzonden, daar in goeden staat aankwamen en prachtige prijzen maakten en dat meermalen door Curaçaonaars mango's goed naar New-York waren overgebracht, geeft 't vooruitzicht, dat de proefneming, desnoods na enkele herhalingen, slagen zal en een afzetmarkt gevonden zal worden voor een der smakelijkste tropische vruchten, waarvan ook op Curaçao en de andere eilanden uitstekende soorten voorkomen, — die bovendien nog veredeld kunnen worden.—

Een poging in dat opzicht wordt reeds gedaan.— Volgens *het verslag* werd door het Bestuur aan verschillende plantage-eigenaren eenige plantjes van veredelde mangosoorten verstrekt, ten einde daarmee een proef te nemen.

Er bestaat veel kans, dat met de zending van de vruchten al gauw een goeden uitslag bereikt zal worden, omdat door de welwillende tusschenkomst van onzen Consul-generaal te New-York de Vereeniging een tiental adressen van handelaars in West-Indische vruchten in de Vereenigde Staten ontving.

De wijze van plukken en verpakken werd nauwkeurig aangegeven, terwijl de kosten daarvan niet hoog zullen loopen. Bij den voorzitter konden voorts alle inlichtingen verkregen worden en desverlangd zou de Maatschappij zelf voor de verpakking zorg dragen. Zij neemt bijna alles op zich; alle lasten, alle moeite, alle verzendingskosten komen voor haar rekening, terwijl zij de voordeelen geheel aan de plantagehouders afstaat.

't Is een begin; maar wij zien uit dezen mededeelingen aan de *A. d. C.*, ontleend, dat de *Curaçaosche Maatschappij* goed wil aanpakken en de oogen openhoudt.

Mag 't haar gelukken, deze proef te doen slagen, dan kan zij haar aandacht aan andere belangrijke uitvoer-producten wijden, in de eerste plaats aan zout en visch.

Wat 't zout aangaat, wij zagen uit 't verslag, dat er heel wat verbetering in de exploitatie kon worden aangebracht, en daar 't West-Indische zout gewild is, zullen de voordeelen allengs grooter kunnen worden. En wat 't visschersbedrijf betreft, 't lijdt geen twijfel, of deze kan een buitengewoon mooie toekomst te gemoet gaan, wanneer het op ruime schaal en met kennis van zaken wordt gedreven. Niet alleen dat de betere vischsoorten kunnen dienen, om gezouten en gerookt te worden, maar de daarvoor minder geschikte zijn tot vischguano en olie te verwerken.

Een en ander geldt natuurlijk ook voor de andere eilanden en 't is daarom te hopen, dat de wensch door den schrijver van 't ingezonden stuk uitgesproken, om op alle eilanden van de Kolonie een afdeeling van de Maatschappij te zien opgericht, spoedig zal verwezenlijkt worden, en zoo door aaneensluiting onderlinge samenwerking te verkrijgen.

Begint de *Curaçaosche maatschappij* de belangen van de Kolonie te behartigen door den weg aan te wijzen, die betreden moet worden, de heer Henriquez heeft reeds geruimen tijd te voren een stap in de goede richting gedaan door een aanplant te beginnen van vezels leverende agava-soorten. De lezers van het *Koloniaal weekblad* herinneren zich wellicht nog, wat wij in den vorigen jaargang daarvan mededeelden.

Het verslag zegt hieromtrent:

„Het op de Koloniale begrooting voor Kultures uitgetrokken bedrag is geheel verbruikt voor de Kultuur op het terrein „Welbedacht", met dat gevolg, dat genoemd terrein geheel beplant is met een vezelachtige agave-soort die hier *pita* genoemd wordt, welke aanplant goed staat en de hoop doet koesteren op een goeden uitslag dezer proefneming".

Met den heer Henriquez werd ter zake een kontrakt aangegaan. De aanplant staat onder dagelijks toezicht van den districtmeester, terwijl een kommissie met het algemeen toezicht is belast. Binnenkort mag de eerste sisaloogst van beteekenis te gemoet worden gezien.

Ook met een andere kultuur worden proeven genomen. Behalve plantjes van veredelde mango-soorten, zoo lezen wij verder, werden ook stekken van twee soorten van den Barbarijschen vijg, — van Gouvernements wege ingevoerd, — aan verschillende plantageeigenaars kosteloos uitgedeeld, met het doel om, indien het mogelijk blijkt, overeenkomstig inlichtingen door den Nederlandschen Consul te Algiers verstrekt, de bla-

---

kom dicht bij mij zitten en houd een van Abby's handen vast, want als het zeer griezelig is, dan zitten we ten minste dicht bij elkaar, en dan is het zoo erg niet. Kom papa, begin maar.

—Nu dan, er waren eens drie kolonels......

—O, dat vind ik goed! Die ken ik zoo goed! Gij zijt er immers een, en ik weet, hoe ze aangekleed zijn. Verder, papa.

—En in een gevecht hadden ze zich vergrepen aan de krijgstucht.

Die groote woorden vond het kind prachtig, en ze zag vol belangstelling en verwondering en zei:

—Is dat iets lekkers om te eten, papa?

De ouders moesten bijna even lachen, en de vader antwoordde:

—Neen, heel iets anders lieveling. Ze gingen buiten hun orders.

—Is dat iets......?

—Neen, 't is even oneetbaar als het andere. Hun was bevolen, een schijnaanval te doen op een sterke stelling en in het gevecht te doen alsof ze het verloren, om zoodoende een uitval van den vijand uit te lokken en het leger van de republiek gelegenheid te geven terug te trekken; maar in hun opgewondenheid gingen ze buiten hun orders, want de schijnaanval werd een echte aanval, en ze namen de stelling stormenderhand in en wonnen den veldslag. De Protector was heel kwaad over hun ongehoorzaamheid, prees hun dapperheid, maar beval hen naar Londen te komen om terecht te staan.

—Is dat de groote generaal Cromwell, papa?

—Ja.

—O, ik heb hem gezien papa! en als hij langs ons huis gaat, zoo groot op zijn groot paard, met zijn soldaten, dan ziet hij zoo — zoo, ja, ik weet niet precies hoe, juist alsof hij niet zeer tevreden is, en ge kunt zien, dat de menschen bang voor hem zijn; maar ik ben niet bang voor hem omdat hij naar mij zóó niet zag.

—O, mijn lief praatsterke! Nu, de kolonels kwamen als gevangenen naar Londen, en ze werden op hun eerewoord vrijgelaten en mochten afscheid van hun families gaan nemen voorgoed......

Wat was dat?

Zij luisterden. Weer voetstappen; maar weer gingen ze voorbij. De moeder leunde haar hoofd op den schouder van haar man om haar bleekheid te verbergen.

—Ze kwamen dezen morgen hier aan. Het kind deed haar oogen wijd open.

—Maar papa! is het een echt verhaal?

—Ja, lieveling.

—O hoe aardig! O, dan is het veel aardiger! Toe, ga door, papa? Maar mama!—lieve mama, weent gij?

—Zie er maar niet naar, lieveling—ik dacht aan — aan de — arme families.

—Maar ween toch niet mama; 't loopt alles goed af, dat zult ge zien sprookjes loopen altijd goed af. Ga voort papa, tot dat ze verder altijd gelukkig leefden, dan weent ze niet meer. Dat zult ge zien mama. Ga verder, papa.

—Eerst namen ze hen mee naar den Tower, voor ze hen naar huis lieten gaan.

—O ik weet waar de Tower is! We kunnen hem hier van daan zien. Ga verder, papa!

—Ik zal voortgaan zoo goed als ik kan in deze omstandigheden. In den Tower heeft de krijgsraad ze een uur geleden verhoord, hen schuldig bevonden en hen veroordeeld om doodgeschoten te worden.

—Dood, papa?

—Ja.

—O, hoe stout! Lieve mama; gij weent weer. Toe ween niet, mama; het zal gauw goed afloopen, dat zult ge zien. Gauw, papa, 't Is voor mama; gij doet het niet vlug genoeg.

—Ik weet, dat ik 't niet vlug genoeg doe, maar het is, geloof ik, omdat ik eerst bedenken moest.

—Maar gij moet het doen, papa; gij moet aanstonds voortgaan.

—Goed dan. De drie kolonels......

—Kent gij ze, papa.

—Ja, lieveling.

—He, ik wilde, dat ik ze ook kende! Ik houd veel van kolonels. Zouden ze willen hebben, dat ik ze een kus gaf, ja, denkt ge wel?

De stem van den kolonel was een weinig onvast, toen hij antwoordde:

—Een van hen zou 't wel willen, lieveling! Daar, kus mij maar voor hem.

—Daar, papa—en deze twee zijn voor de twee anderen. Ik denk, dat ze wel zouden willen, dat ik hen kuste, papa; want ik zou zeggen: mijn papa is ook een kolonel, en dapper, en hij zou doen, wat gij deedt; dus het kan niet verkeerd zijn; het kan me niets schelen, wat die menschen zeggen, en gij hoeft u er niets voor te schamen: dan zouden ze het wel goed vinden, denkt gij 't niet, papa?

—God weet, dat ze het goed zouden vinden, kind!

—Mama! O, mama, gij moogt niet ......Hij komt gauw aan het schoone eind; ga voort, papa.

—Toen vonden een paar het treurig, ze vonden het allemaal treurig: die krijgsraad bedoel ik; en ze gingen naar den generaal, en zeiden, dat ze hun plicht gedaan hadden — want het was hun plicht, weet ge, en nu vroegen ze, of twee van de kolonels gespaard mochten worden en alleen die eene andere doodgeschoten zou worden. Ze dachten, dat één genoeg was, als voorbeeld voor het leger. Maar de generaal was heel streng, en verweet hun, dat ze hun plicht gedaan hadden, en hun geweten gezuiverd hadden, terwijl ze hem wilden overhalen het niet te doen, en zoo zijn soldaten-eer te bevlekken. Maar zij antwoordden, dat zij hem niets zouden vragen, dat ze dit zelf ook zouden doen, als ze op zijn hoogen post stonden, en in hun hand het edele recht van genade hielden. Dit trof hem, en hij zweeg en stond in gedachten, terwijl zijn gezicht wat minder streng werd. Op eens zei hij, dat ze wachten moesten, en hij ging naar zijn werk kamer om God raad te vra-

deren dezer plant te doen bestemmen voor veevoeder in den drogen tijd.

De industrie van *White's angustura bitters* schijnt een gunstige wending te nemen. „Met deze onderneming" deelt 't verslag mee, „aan 't hoofd waarvan de heer M. Bethencourt op Curaçao staat, werd in 1884, (1894. *Red. Amigoe*) een aanvang gemaakt, doch eerst in het afgeloopen jaar nam de uitvoer van het geproduceerde in belangrijke mate toe. In de maanden November en December 1901 werden 2000 kisten van dit bitter naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika geëxporteerd, terwijl er gerekend wordt, dat in 1902 10000 kisten zullen worden verscheept.

Bij het vervaardigen van dezen drank speelt de schil van den vermaarden Curaçaoschen oranjeappel een voorname rol."

Daar de angustura bitters, hoewel tot de dure elixers, ook tot de fijnste en geurigste behooren, kan de vermeerderde aanmaak weer aanleiding geven tot uitbreiding van de Curaçaoschen Oranje, een zeer fijne soort van mandarijn.

Stippen wij nog aan, dat aan de „Compagnie francaise des cables telegraphiques" in 1901 f3357.45 moest worden bijgepast, om tot aan de maatschappij gewaarborgde opbrengst te komen van f45000 's jaars en die bedragen over 1899 f 13898.10 en over 1900 f 7156.35 bedroegen; en van 't verwachten proefstation veel gehoopt mag worden, al is 't niet in de allernaaste toekomst dan gelooven wij met recht gezegd te hebben, dat er op lichtpunten mag gewezen worden.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke berichten.

Door Z. D. H. Mgr. J. J. A. VAN BAARS zal Woensdag 24 September de nieuwe kerk van Sta. Rosa plechtig worden geconsacreerd.

* *
*

Zondagmorgen is met de *Prins Maurits* de Zeereerw. Pater H. ZWEERS van de Congregatie der Fraters van Tilburg hier aangekomen. Z.Eerw. heeft de reis tot Paramaribo gemaakt in gezelschap van Mgr. WULFINGH, om de 5 Eerw. Fraters, bestemd voor het weeshuis van St. Bonifacius, naar hun nieuwe missie te begeleiden. Daarna is Z. Eerw. naar Curaçao vertrokken om hier visitatie te houden.

* *
*

Ter gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaan der mannencongregatie in de parochiekerk van Pietermaai is aldaar een buitengewoon triduum gehouden tot voorbereiding van het jubilé, dat Zondag a. s. gevierd wordt.

Met zijn bekende welsprekendheid heeft de Weleerw. Heer F. v. D. DONK deze driedaagsche oefening geleid en zal morgenavond de feestpredikatie houden. Moge zijn bezielend woord rijke vruchten dragen.

Examen.

De Heer MORTIMER A. CORREA heeft verleden week met goed gevolg het examen voor tandheelkundige afgelegd.

Koloniale raad.

—In eene ll. Maandagavond gehouden vergadering van den Kolonialen Raad ter verkiezing van twee personen, die aan H. M. de KONINGIN aanbevolen zullen worden voor de plaats, die door het overlijden van den heer M. P. CURIEL opengevallen is, werden de heeren MY. C. HENRIQUEZ en A. A. CORREA, onderscheidenlijk tot 1ste en 2e candidaat, gekozen.

Bij de verkiezing van den 1sten candidaat verkreeg de heer M. S. LANSBERG 2 stemmen en de heer TH. BOER 1 stem. Bij die van den 2n candidaat werden 4 stemmen op den heer M. S. LANSBERG uitgebracht.

De zitting werd door 10 leden bijgewoond.

De bij den Raad ingekomen "Ontwerp–verordening, houdende wijziging van de belasting op Grondeigendommen en Hypotheken" werd naar de Afdeelingen verzonden, na afloop der openbare zitting behandeld en, naar men zegt, met enkele wijzigingen goedgekeurd.

(*De Vrijmoedige.*)

Sisal.

Woensdagmorgen bracht de H. E. G. heer Gouverneur in gezelschap van den heer HAMELBERG een bezoek aan de plantage „Engelen" om de Sisalcultuur van den heer S. C. HENRIQUEZ in oogenschouw te nemen.

Officieel.

De Curaçaosche Courant weet mede te deelen, dat de H. E. G. Heer Gouverneur *officieel*, in kennis is gesteld van het overlijden van den Minister van Koloniën, reeds op den sterfdag zelf, 9 Sept. ll. Daarenboven werd den 10den September *officieel* geseind, dat aan Generaal J. W. BERGANSIUS tijdelijk het beheer van het departement van Koloniën is opgedragen. De gebruikelijke telegrammen werden teruggezonden.

Moet echter zulk een bericht ook niet hier *officieel*, d. i. door het Bestuur zelf publiek worden gemaakt, en niet als bij toeval bekend worden? Waarom is er geen publiek teeken van rouw gegeven?

Dit is de eenige manier, waarop de kolonie werkelijk bewijzen kan deel te nemen in het verlies van haar minister.

Evenals aan *La Cruz* en *El Imparcial*, bevreemdt het ons zeer, dat zulk een groot verzuim hier plaats kon hebben.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 12 September 1902, No. 692. is aan den Kapitein–Commandant der troepen en van het garnizoen alhier, gerekend te zijn ingegaan den 16n. September ll. een binnenlandsch verlof verleend van af gemelden datum t|m 24 October d. a. v.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

J. M. Bergara Barros, Juan B. Croes a|b „Nueva Adelaida", Maria Lucia Cato, Cruz Faneyte de Deleo, Jac A. Falckman a|b „Santunus", Herman Gorsira, Luis R. Guzman, Den Heer & Mevrouw H. Guërste, Julia Henriquez, Mrs. R. H. Jesurun, Victor Magras, Artidiro Prince, Rosita Roz, Ralpl G. Smith, Frans Serano, Juluis Vinkwijk, C. Winkel & Zonen, Carl Westendorph.

Aangeteekende stukken:

C. G. de Haseth Cz., C. Sprock Cz.

Niet voor bestelling of verzending vatbaar een brief geadresseerd aan: Antonia Belentina. (ubi)?

Gevallen regen.

van 18 „ — 25 Aug.........	1,1 mM
van 25 Aug — 1 Sept.........	18,5 mM
van 1 — 8 Sept.........	0 mM
van 8 — 15 Sept.........	0,2 mM
Totaal	19,8 mM

Uit het koloniaal verslag blijkt, dat er verleden jaar aan regen gevallen is:

op Curaçao, binnen het fort Amsterdam,.........	620,5 mM.
op Bonaire.........................	571 mM.
op Aruba.........................	456 mM.
op St. Martin (N. G.)......	1080 mM.
op St. Eustatius	574 mM.
op Saba.........................	1840 mM.

Volgens dit verslag bleef het geheel droog op Curaçao gedurende April, op Bonaire en Aruba gedurende vijf volle maanden, op St. Eustatius negen maanden lang, op Saba slechts één, n. l. Maart. Alleen op St. Martin viel er iedere maand regen.

Een ieder weet, dat de regens hier zeer plaatselijk zijn, dikwerf regent het in de binnendistricten, terwijl er in de stad geen druppel valt. Zou het nu niet mogelijk wezen een paar maatglazen meer aan te schaffen voor de verschillende districten, opdat door nauwkeuriger waarneming van den regenval over het geheele eiland, de *hoofdbron der algemeene welvaart* beter worde gekend. Eerst dan kunnen zij, die practischen raad moeten geven, weten hoeveel regen er valt op de plaatsen waar geplant moet worden. De opgave binnen het fort Amsterdam dient slechts als curiosum.

Zou het waar zijn?

Van Aruba schrijft men aan *La Cruz*, dat arme, zieke menschen niet langer voor niets met den gouvernementsschoener naar hier worden overgebracht. Vroeger was voor arme zieken, die naar het hospitaal moesten getransporteerd een bewijs van onvermogen voldoende om een plaats te krijgen op den „*Gouverneur van Heerdt*." Naar men zegt, is dit voortaan niet meer het geval. Wij hopen, dat dit bericht zal worden tegengesproken. Die paar gulden kan het gouvernement toch wel schenken aan arme zieken, die dikwijls thuis reeds groote onkosten hadden.

Ingezonden Mededeelingen.

Buitenland.

Frankrijk.—Graaf de Mun heeft in een interview geprotesteerd tegen de leugenachtige taktiek, die de Fransche regeering thans gaat volgen om de verspeelde sympathie en daarmede verspeelden steun van een deel harer eigen partijgenooten te herwinnen. Zij beweert namelijk, dat de weerstand in Bretagne niet uit katholieke overwegingen voortkomt, maar een beweging van royalistischen aard is.

Graaf de Mun verklaart:

Maar die manoeuvre is immers al te doorzichtig — zegt De Mun — en de bewering van een monarchistisch komplot is tegenover de feiten eenvoudig niet staande te houden. De beweging tegen de verdrijving der zusters is opgekomen uit het volk, geheel vrijwillig, en de bezittende klasse heeft zich uit overtuiging aangesloten bij de verontwaardigde volksmenigte. Een politieke achtergrond is ten eenenmale afwezig, het geweten der godvruchtigen komt in opstand tegen het geweld, dat hier geschiedt en waar de zusters verdreven worden daar roept het volk als protest: leve de vrijheid! Leven de zusters! en daar wordt de Marseillaise gezongen. De regeering is verlegen met den toestand, dien zij zelf heeft geschapen, en nu tracht zij de publieke meening te haren gunste te keeren door de voorstanders van het vrije onderwijs voor royalisten uit te maken, maar niemand zal zich zoo laten vangen; de verantwoordelijkheid van minister Combes komt zonneklaar aan het licht, bij zal die verantwoordelijkheid dragen en het zal hem niet gelukken haar van sich af te schuiven.

---

gen in het gebed, toen kwam hij weer binnen en zei: Ze zullen er om loten; dat zal beslissen, en twee van hen zullen blijven leven.

—En deden ze het, papa, deden ze het? En wie moet er sterven? Och, die arme man!

—Neen, ze weigerden.

—Wilden ze het niet doen, papa?

—Neen.

—Waarom niet?

—Zij zeiden, dat degenen, die het noodlottige lot trok, zichzelf ter dood zou veroordeelen door zijn eigen vrijwillige daad, en het zou gewoon zelfmoord zijn, hoe ge 't ook uitlegt. Zij zeiden, dat zij Christenen waren, en de Bijbel verbood den menschen zichzelf het leven te benemen. Ze gaven dat antwoord en zeiden, dat ze bereid waren om het vonnis te ondergaan.

—Wat beteekent dat?

—Dat ze allen zullen doodgeschoten worden.

Luister.

De wind? Neen. Bom, bom, bom, bom, bom.

—Doe open in naam van den generaal.

—O, papa, het zijn de soldaten! Ik houd veel van soldaten! Mag ik ze binnenlaten, papa, mag ik?

(*Wordt vervolgd.*)

En het zal hem ook niet gelukken, de gevolgen van zijn dwaasheden te keeren, die wel eens voor de heele regeering noodlottig konden worden. Dat blijkt uit Combes' eigen gedrag: men grijpt geen strohalm, als men drijven kan op een stevig vlot.

Duitschland.— Nog altijd worden in de Duitsche pers gesproken, of liever met het oog op hooge kringen gefluisterd, woorden van verontwaardiging over de feestelijkheden ter eere van luitenant Hildebrandt, den man, die uit eergevoel zijn kameraad, den bruidegom Blaskowitz doodde en van den keizer gratie ontving. De schitterende en vroolijke stoet ging namelijk voorbij het kerkhof, waar het slachtoffer begraven werd en dicht bij het station, waar het afscheid in uitbundige vroolijkheid plaats had, woont de vader van den vermoorde. Ook fluistert men, dat de artilleristen hun parade-uniform, die op de regimentskamer bewaard wordt, niet hadden kunnen krijgen, zonder dat van hooger hand toesteming was verleend. Men gelooft daarom dat...... nu b. v. de kolonel zelf bevel heeft gegeven, om Hildebrandt op zulk in het oog loopende wijze te eeren.

Uit Gumbinnen wordt gemeld, dat de kapitein Von Frankenberg und Proschlitz en de eerste luitenant Rumbauer, beiden van het 1e regiment veldartillerie uit den dienst ontslagen zijn, terwijl een andere officier van het regiment nl., die, welke het rijdend eskorte van luitenant Hildebrandt aanvoerde, ingedeeld is bij het wapen van den „trein". De disciplinaire maatregel, toegepast op deze drie officieren, is een gevolg van de ergerniswekkende feiten, voorgevallen bij het vertrekken uit Gumbinnen van den duellant Hildebrandt.

De minister van oorlog heeft echter dit ergerlijk tooneel streng gestraft. Z. Exc. wil volstrekt niet, dat het duel worde goedgekeurd.

Transvaal. — Uit de Kaap komen al berichten, dat het er spoken gaat. De *Times* verneemt:

Een-en-twintig progressieve leden (van de wetgevende vergadering) hebben eenstemmig een motie van wantrouwen in Gordon Sprigg aangenomen en dr. Smartt tot hun leider gekozen. Negen progressieven waren uit Kaapstad afwezig. Er zijn er nog slechts vier andere, behalve de ministers.

Progressieven zijn jingo's.

Verder wordt gemeld:

Het agressieve optreden van den nieuwen Transvaalschen politieken bond lokt algemeen protest en verzet uit. Verscheidene bestuursleden hebben zich teruggetrokken, aangezien zij de handelingen van den bond afkeuren.

De *Westminster Gazette* geeft een artikel, dat op den toestand een zeer helder licht werpt.

De oorlog, het verdwijnen van de overheerschende persoonlijkheid van Rhodes en niet het minst de schorsingbeweging hebben de oude partijgroepeering gewijzigd. De Bond heeft zijn hoogtepunt achter den rug. Hij sluimert nu, als hij niet aan het versterven is. De jonger en krachtiger leden noemen zich al anders, niets minder dan: de nationale partij; een bedenkelijke naam, als men zich herinnert dat er met een tweede Ierland in Zuid-Afrika gedreigd is.

Van den leider der jingo-partij wordt gezegd:

Haat tegen de Afrikaanders drijft bij dr. Smartt boven; onderdrukking van de Hollandsche taal en bevolking van de Kaapkolonie met Engelsche landverhuizers staan voor op zijn program. Eerst heette het, dat men de schorsing verlangde, mede in het belang van de Afrikaanders en dat deze zelf niets liever wenschten dan rust na politieken strijd (men herinnert zich dat uit de brieven in de *Times*), maar, sedert de Afrikaanders van die vriendelijke zorg niet gediend bleken, steekt de partij haar streven niet meer weg.

De Afrikaansche partij houdt zich wonderlijk stil, zoo besluit de schrijver. Wat zij zal doen, weet niemand. Zij wacht haar tijd af, zouden wij denken en die tijd zal spoedig genoeg komen in de kolonie, die nu het zegenrijk Engelsch bestuur ereis volop gaat genieten.

—Het volgend „afscheidswoord van de drie Boeren-generaals aan de huisgezinnen in de Transvaal en Transoranjekoloniën" is in *Ons Land* opgenomen. Het wordt als afzonderlijke circulaire in Z. Afrika verspreid:

Broeders en Zusters!

Wij gevoelen dat het noodig is u bekend te stellen dat wij door de volksvertegenwoordigers te Vereeniging, op den 31sten Mei 1902, aangesteld werden om in het buitenland te trachten middelen in te zamelen ten behoeve van alle nooddruftigen, die door den oorlog in een toestand van armoede zijn gebracht.

Aan deze opdracht willen wij nu voldoen, en 't is ons voornemen om morgen, den 30sten Juli zoo de Heere wil, naar Europa af te reizen.

Wij wenschen giften in te zamelen en zullen daarbij vooral het oog hebben om voorziening te kunnen maken in de verzorging van onze weduwen, weezen en gewonden; tevens ook in de huisvesting en opvoeding onzer weeskinderen; alsmede in 't weder-oprichten van families die geheel verarmd zijn.

Ge zult al dadelijk zien, dat de aanleiding tot dit schrijven is om u tot geduld op te wekken,

Wordt niet ontmoedigd. Zijt verdraagzaam. Blijft in het land. Houdt aan in het gebed.

Wij hopen u spoedig te hulpe te komen......

Verder bevelen wij u aan den Heer onzen God. Wij vertrouwen dat gij allen weer spoedig tot uw plaatsen zult kunnen terugkeeren.

Broeders en Zusters, Vaartwel!

Louis Botha.
Christiaan R. De Wet.
J. H. De La Rey.

Kaapstad, 29 Juli 1902.

— Het „Dagblad" publiceert de laatste rede, door de Wet in Afrika gehouden:

„Geliefde vrienden! die Afrikanen is aan groei. Dagelijks van watten nationaliteit ook al, krijgt die volk recruits. Nou ons kom nog niet hard klaar als een volk. Maar die tijd zal kom.

Daar loop een slootje water hier buiten. Zal die water nou zeh: kom stop ver mij als jij kan. Nee om dat die water nog te zwak is. Maar zeh nou aan een 8 of 10 jaar door groote riens, (regens) de slootje tot een rivier gespoeld wees, zal hij dan uittartend durven zeh: kom stop ver mij nou?

„Zoo ook ons volk. Maar ook riens en stroome water verander metertijd die slootje in een rivier. Die riens is die handlangers van een messelaar. Een messelaar zonder handlangers is verlore, hij kan nie bouw, en word zoals een hond weggeja, zoas onse boere zeh. Nou jullie is die handlangers. Trach op julli manier hoe zwak ook, door klein bietjes wat help die messelaars, die vorgangers van ons volk te help. Dan zal die tijd kom, dan zal die uur slaan, dat ons een vereenigd Zuid Afrika één volk zal hê, bestaande uit Duitsers, Engelse, Afrikaners, maar, maar, onafhankelijk van eenig ander Regeering of volk (groot gejuich).

„Dis geen geheim politiek, ik het dit gezeh met mijn aansprake onder die Engelse in die kolonies. Hulle weet dit in Engeland en hull' hou ook ver hulle daar voor klaar. Die tijd zal kom, dat ons zal seh: waarlik ons lijde was niet voorniet.

„Nou ik zien baain meisies en jong kerels hier. Een dink wat ek die kerels voor wil waarskuw is: pas op dat die dames jullie niet verlei. Ik het baain jong kerels in mijn commando gehad en sommige van hulle wou soms na een 10 of 12 maanden hulle meisies gezien, te hé zoo graag hul maar voor die eerste maal doch laatste maal een bezoek breng, die end was meermale, dat hull' daar op hull' blijplek werd doodgedruk door een Engelse patrollie en gevang werd (gelach), nie omdat hulle wou oergee, maar omdat hulle onvoorzichtig en onverstandig. Nochtans ons het baain aan ons vrouwmense te dank, waar die mans ingê het hull vas gestaan tot aan die dood (daverende toejuiching.)

„Nou vrinde vaarwel! plig roep ons om de weduwen en wees van dappere gesneuvelde vaderlanders op een of ander wijs zien te hulp te kom. Daar vertrek ons morre. Dank voor julle warme ontvangst. Nogmaals dank."

—Het heldentrio Botha, De Wet, de La Rey zijn in Holland aangekomen en geestdriftig ontvangen. Aanstonds werd er een begin gemaakt om door daden uiting te geven aan de groote bewondering voor de boers. Overal werd geld ingezameld voor de boers die bij den oorlog 500 millioen Gld. schade hebben.

De eerste inschrijvingslijst der *N. R. Ct.* bedroeg bijna f 10,000, die van de *N. Ct.* ruim de helft van dit bedrag.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1902.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia	Caracas
Vertrekt van New-York	Aug. 16	Aug. 23	Aug. 30	Sept. 6	Sept. 13	Sept. 20
Komt aan te San Juan		28		11		25
Vertrekt van „		29		12		26
Doet Curaçao aan		31		14		28
Komt aan te La Guaira	23	Sept. 1	Sept. 6	15	20	29
Vertrekt van „	24	3	7	17	21	Oct. 1
Komt aan te Pto. Cabello		4		18		2
Vertrekt van „		4		18		2
Komt aan te Curaçao	25	5	8	19	22	3
Vertrekt van „		7	15	21	29	5
Doet La Guaira aan		8		22		6
„ San Juan „	Sept. 1	10		24		8
Komt aan te New-York	8	15	22	29	Oct. 6	18

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia	Merida
Vertrekt van Curaçao	Aug. 25	Sept. 1	Sept. 8	Sept. 15	Sept. 22	Sept. 29
Komt aan te Maracaibo	26	2	9	16	23	30
Vertrekt van „	30	5	13	19	27	Oct. 3
Komt aan te Curaçao	31	6	14	20	28	4